

Maciej Kiliszek

POSŁUGI STAŁE JAKO JEDEN Z TRZECH RODZAJÓW
SŁUŻEBNEGO ZAANGAŻOWANIA
WIERNYCH ŚWIECKICH

WPROWADZENIE

Ojcowie II Soboru Watykańskiego w konstytucji dogmatycznej o Kościele podają: „Wyświęceni pasterze [...] wiedzą, iż nie po to zostali ustanowieni przez Chrystusa, aby wziąć na samych siebie całe zbawcze posłannictwo Chrystusa w stosunku do świata, lecz że ich szczytnym zadaniem jest tak sprawować opiekę pasterską nad wiernymi i tak uznawać ich posługi i charyzmaty, żeby wszyscy oni pracowali zgodnie, każdy na swój sposób, dla wspólnego dzieła”¹.

Dlatego też najwyższy ustawodawca w kan. 230 Kodeksu Prawa Kanonicznego² wymienia trzy rodzaje służebnego zaangażowania wiernych świeckich w to wspólne dzieło, zależnie od stopnia i trwałości ich udziału w tym posłannictwie.

MGR LIC. MACIEJ KILISZEK – Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; adres do korespondencji: ul. Dewajtis 5, 01-815 Warszawa, Polska; e-mail: mac13kil@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-3208-3870>

¹ Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II, Constitutio dogmatica de Ecclesia *Lumen gentium* (21.11.1964), AAS 57 (1965), s. 5-75 [dalej: LG]; tekst polski w: Sobór Watykański II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, Pallottinum, Poznań 2002, s. 104-66, nr 30.

² *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski: *Kodeks Prawa Kanonicznego promulgowany przez papieża Jana Pawła II w dniu 25 stycznia 1983 roku*. Stan prawny na dzień 18 maja 2022 roku. Zaktualizowany przekład na język polski, Pallottinum, Poznań 2022 [dalej: KPK/83].

Po pierwsze są to – powierzane przez obrząd liturgicznego ustanowienia – posługi, które realizowane są w stały sposób (§ 1. *Laici [...] per ritum liturgicum praescriptum ad ministeria [...] stabiliter assumi possunt*).

Po drugie, wypełniane czasowo i bez konieczności obrzędowego powierzenia funkcje, które co do zasady mogą wykonywać wszyscy wierni świeccy, zależnie od potrzeb wspólnoty (§ 2. *Laici ex temporanea deputatione in actionibus liturgicis munus [...] implere possunt*).

Po trzecie – gdy zajdzie potrzeba – istnieją zadania nadzwyczajne lub zastępcze, które są wypełniane w zastępstwie tych, którzy mają święcenia lub zostali ustanowieni (§ 3. *Ubi Ecclesiae necessitas id suadeat, deficientibus ministris, possunt etiam laici, etsi non sint lectores vel acolythi, quaedam eorundem officia supplere*) [Wolański 2022a; Słowikowska 2014, 168-74; Caparros 2002, 197].

Co istotne, te ostatnie funkcje i zadania nie powstały w celu aktywnego zaangażowania wiernych świeckich, a jedynie udostępniono je świeckim dla koniecznego wypełnienia pewnych obowiązków w Kościele, które realizują we właściwy sobie sposób wyświęceni szafarze i ustanowieni posługujący (*Ecclesiae de mysterio*, art. 8 § 2; *Redemptionis Sacramentum*, nr 151)³.

Opracowanie niniejsze dotyczy przede wszystkim pierwszego rodzaju służebnego zaangażowania, ponieważ jest ono istotne o tyle, że pozostałe dwa rodzaje zaangażowania są jedynie czasowym lub nadzwyczajnym sposobem wypełniania pewnych zadań związanych ze szczególnym powołaniem w Kościele. To nadzwyczajne wypełnianie zadań nie jest stabilnym sposobem posługiwania, które powinno być realizowane w każdym Kościele partykularnym, zgodnie z charyzmatami rozpoznawanymi i udzielanymi w Kościele⁴. Ponadto nie będzie omawiane zagadnienie przyjmowania posług przez tych świeckich, którzy przygotowują się do przyjęcia święceń (kan. 1035 KPK/83).

³ Congregatio pro Clericis et aliae, *Instructio de quibusdam quaestionibus circa fidelium laicorum cooperationem sacerdotum ministerium spectantem Ecclesiae de mysterio* (15.08.1997), AAS 89 (1997), s. 852-77; tekst polski w: https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/kongregacje/swieccy_kapl_02.html [dostęp: 27.06.2022]; Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Instrukcja Redemptionis Sacramentum*. O tym, co należy zachować, a czego unikać w związku z Najświętszą Eucharystią, Poznań 2004 [dalej: RS], nr 151.

⁴ Szerzej na temat zadań nadzwyczajnych i zastępczych wykonywanych przez świeckich zob. Zajac 2014.

1. REFORMA ŚWIĘCEŃ NIŻSZYCH I WPROWADZENIE POSŁUG: OD PAWŁA VI DO FRANCISZKA

Obszerną historię święceń niższych lektoratu oraz akolituatu zawierają już inne publikacje⁵, dlatego należy przejść bezpośrednio do reformy Pawła VI, do której wielokrotnie odwołuje się papież Franciszek przy wprowadzaniu zmian w dyscyplinie posług.

Wydając list apostolski motu proprio *Ministeria quaedam* zawierający odnowę kościelnej dyscypliny tonsury, święceń niższych i subdiakonatu w Kościele łacińskim, papież Paweł VI wskazał, że liczne funkcje święceń niższych były wykonywane przez wiernych świeckich jeszcze przed wprowadzeniem reformy w życie⁶. Papież zniósł niższe stopnie święceń ostiariatu, egzorcystatu oraz wyższy stopień subdiakonatu, zachowując stopnie lektoratu i akolituatu, dzieląc między nie dotychczasowe zadania subdiakonów i nadając im nazwę „posług”, dając jednocześnie konferencjom biskupów możliwość zwrócenia się o zachowanie pozostałych posług lub wprowadzenie nowych (np. ostiariusza, egzorcysty i katechety) (OULiA, s. 9). Ponadto wskazał, że należy wyraźnie odróżnić obrzęd święceń od obrzędu ustanowienia, by wskazać różnicę między tym, co przynależy duchownym, a tym, co mogą realizować wierni świeccy [Górzyński 2009, 82-85]. Paweł VI dał możliwość przyjmowania posług świeckim mężczyznom (MQ III; VII) oraz określił zadania akolitów i lektorów (MQ IV-VI). Ich zadania zostaną omówione w dalszej części. W *Ministeria quaedam* podano ogólne normy dotyczące wymogów stawianych przy ustanawianiu do posług (MQ VII-XIII).

Ustawodawca w KPK/83 zachował w Kościele łacińskim dwie posługi, dodając dwa nowe sposoby zastępczego wykonywania wybranych zadań powierzonych akolicie i lektorowi (wyrażone w kan. 230 § 2-3) [Ghirlanda 1990, 120].

Papież Franciszek, promulgując list apostolski motu proprio *Spiritus Domini*, zmienił kan. 230, rozszerzając możliwość udzielania posług wszystkim

⁵ Zob. np. Słowikowska 2019a, 73-83; Taż 2019b, 1575-587; Hemperek 1973, 210-14; Kiliszek 2020, 83-109; Krakowiak 2019, 13-44.

⁶ Paulus PP. VI, Litterae apostolicae motu proprio datae *Ministeria quaedam* (15.08.1972), AAS 64 (1972), s. 529-34 [dalej: MQ]; tekst polski w: Pontyfikał Rzymski. Obrzędy ustanowienia lektorów i akolitów oraz przyjęcia kandydatów do diakonatu i prezbiteratu [dalej: OULiA], Katowice 2014, s. 8-12.

świeckim (wcześniej posługi mogli przyjmować tylko mężczyźni)⁷, a publikując list apostolski motu proprio *Antiquum ministerium* ustanowił w Kościele łacińskim nową posługę katechety⁸. Ustanowienie przez papieża Franciszka nowej posługi w Kościele łacińskim nie zmieniło treści kan. 230.

⁷ Franciscus PP., *Litterae apostolicae motu proprio datae Spiritus Domini quibus canonis 230 § 1 Codicis Iuris Canonici normae de aditu personarum femini sexus ad institutum ministerium Lectoratus et Acolythatus mutantur* (10.01.2021) [dalej: SD], https://www.vatican.va/content/francesco/la/motu_proprio/documents/papa-francesco-motu-proprio-20210110_spiritus-domini.html [dostęp: 27.06.2022], tekst polski w: https://www.vatican.va/content/francesco/pl/motu_proprio/documents/papa-francesco-motu-proprio-20210110_spiritus-domini.html [dostęp: 27.06.2022].

⁸ W artykule konsekwentnie stosowana jest nazwa katechety, a nie katechisty. Tak przetłumaczono w polskim wydaniu Pontyfikatu Rzymskiego funkcję, której wprowadzenie mogło zostać dokonane na wniosek konferencji biskupów (OULiA, s. 9) oraz posługę w polskim tłumaczeniu *Antiquum ministerium* [dalej: AM] (zob. Francesco, *Lettera apostolica in forma di «motu proprio» del Sommo Pontefice Francesco Antiquum ministerium con la quale si istituisce il ministero di catechista* (10.05.2021), https://www.vatican.va/content/francesco/it/motu_proprio/documents/papa-francesco-motu-proprio-20210510_antiquum-ministerium.html [dostęp: 27.06.2022]; tekst polski w: „Akta Konferencji Episkopatu Polski” 2021, nr 33, s. 19-23). Zdaje się, że taką nazwę należy stosować, pomimo ustaleń z 391 i 392 spotkania plenarnego Konferencji Episkopatu Polski (Warszawa, 14-15 marca 2022 r.; Zakopane, 6-7 czerwca 2022 r.), <https://opoka.news/sprawy-liturgiczne-w-czasie-zebrania-plenarnego-konferencji-episkopatu-polski> [dostęp: 27.06.2022], <https://archidiecezjalubelska.pl/blog/komunikat-z-392-zebrania-plenarnego-konferencji-episkopatu-polski/> [dostęp: 27.06.2022]. Dokumenty przygotowane przez KEP wymagają *recognitio* Stolicy Apostolskiej i dopiero po jego uzyskaniu nabiorą mocy obowiązującej.

Co więcej, należy podkreślić, że w języku polskim istnieje już rozróżnienie katechety oraz katechisty. Papież Jan Paweł II w nr. 66 Adhortacji apostolskiej *Catechesi tradendae* odróżnia zadania katechety oraz katechisty (gdzie z pewnością zadania tego drugiego nie odnoszą się do posługi udzielanej wiernym posługującym w swoich Kościołach lokalnych): „Katecheci działający na terenach misyjnych noszą całkiem odrębną nazwę «katechistów».” (zob. Jan Paweł II, adhortacja apostolska *Catechesi tradendae* (16.10.1979), https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/apost_exhortations/documents/hf_jp-ii_exh_16101979_catechesi-tradendae.html [dostęp: 27.06.2022]). Podobnie podaje adhortacja apostolska papieża Pawła VI *Evangelii nuntiandi* opisująca w nr. 73 funkcję katechistów działających na terenach misyjnych (zob. Paweł VI Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi* (08.12.1975), nr. 73; tekst polski: Paweł VI *Evangelii nuntiandi*, Wydawnictwo TUM, Wrocław 2001). Podobne rozróżnienie można znaleźć w zaktualizowanym przekładzie KPK/83 na język polski, w którym kan. 776 i 780 normują udział katechetów w formacji katechetycznej w parafii i nakładają obowiązek troski ordynariuszy miejsca na odpowiednie przygotowanie katechetów. Z drugiej strony kan. 785 reguluje zadania katechistów na misjach *ad gentes*.

To zdanie potwierdza opinia koordynatora Biura Programowania Katechezy przy Komisji Wychowania Katolickiego KEP, ks. prof. Piotra Tomasika: „Posługa katechety domyka te propozycje, które znajdują się wśród posług i święceń już w Kościele udzie-

2. ZADANIA WŁASNE I TE, W KTÓRYCH MOŻNA ZASTĄPIĆ POSŁUGUJĄCYCH

Ustawodawca w kan. 230 § 1 KPK/83 zleca konferencjom biskupów określenie wieku i przymiotów wymaganych do udzielenia posługi lektora i akolitu (podobną dyspozycję znajdujemy w AM 9 względem posługi katechety, czy w Liście do Przewodniczących Konferencji Biskupów o obrzędzie ustanowienia katechetów)⁹. Określenie tych przymiotów jest o tyle istotne, że przyjęta posługa udzielana jest na sposób stały, a zadania powierzane przez obrzęd liturgiczny bardzo poważne. Zadania lektora, akolity czy katechety możemy podzielić na zadania wykonywane w zastępstwie świętych szafarzy lub innych usługujących, zadania własne oraz zadania należące do danego posługującego, w których jednak może być on zastąpiony. Należy wskazać, że co do zasady każde zadanie własne powierzone ustanowionym posługującym może zostać spełnione przez inną odpowiednio przygotowaną osobę, w zależności od potrzeb Kościoła. Tylko zadania

lanych. Fakt, że będzie to posługa, w którą będzie człowiek wprowadzany przez ryt, daje większą powagę temu, że się głosi Ewangelię. Jednocześnie wskazuje osoby, które będą mogły ją głosić w imieniu Kościoła nie okazjonalnie, tylko na stałe. Takie osoby oczywiście były dotychczas w Kościele: to są katecheci parafialni, to są katechiści na misjach, to są nauczyciele religii. Teraz te osoby będą wprowadzane do swojej stałej posługi w Kościele poprzez ryt” [Tomasik 2022].

Twierdzenie „w liście papieża Franciszka «Antiquum ministerium» bardziej chodzi o ustanowienie posługi «katechisty», a nie «katechety», ponieważ głównym apostolskim zadaniem katechistów jest katechizowanie osób dorosłych. W odróżnieniu od katechetów, którzy są przeznaczeni do katechizowania dzieci i młodzieży, katechiści powinni podejmować przede wszystkim trud katechezy dorosłych” (<https://e-civitas.pl/pl/kosciol/katecheta-czy-katechista> [dostęp: 27.06.2022]) nie znajduje poparcia w dokumentach Kościoła. *Catechesi tradendae* w nr. 18 wskazuje na jedność katechezy, nie rozróżniając jej na inną jakościowo względem dzieci, młodzieży czy dorosłych: „Ogólnie mówiąc, katecheza jest wychowaniem w wierze dzieci, młodzieży i dorosłych, a obejmuje przede wszystkim nauczanie doktryny chrześcijańskiej, przekazywane na ogół w sposób systematyczny i całościowy, dla wprowadzenia wierzących w pełnię życia chrześcijańskiego”. Jedyne rozróżnienie, o jakim jest mowa w adhortacji, odnosi się do formy prowadzenia katechezy (zob. *Catechesi tradendae* 31: „Może się także zdarzyć, że odmienny sposób mówienia okaże się lepszy dla przekazania treści katechezy różnym ludziom, czy różnym grupom ludzi.”).

⁹ Lettera della Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti ai Presidenti delle Conferenze dei Vescovi sul Rito di istituzione dei Catechisti (03.12.2021) [dalej cyt.: LKat], nr 3, 14-15, <https://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2021/12/13/0845/01773.html#es> [dostęp: 27.06.2022]; tekst polski w: „Akta Konferencji Episkopatu Polski” 2021, nr 33, s. 52-57.

właściwe dla szafarzy wyświęconych nie mogą być wykonane przez tych, którzy nie mają odpowiedniego stopnia święceń.

Do właściwych zadań lektora należą:

1) czytanie słowa Bożego (ale nie Ewangelii [z wyłączeniem opisu Męki Pańskiej]) w zgromadzeniu liturgicznym, zarówno we Mszy, jak i innych świętych czynnościach (MQ V; OWMR 99, 196; *Ceremoniał liturgicznej posługi biskupów* nr 31¹⁰, *Apostolorum succesores* 113¹¹) [Kiliszek 2020, 95-96];

2) przygotowywanie wiernych do godnego przyjmowania sakramentów (MQ V; AS 113);

3) czuwanie, jeśli zachodzi potrzeba, nad przygotowaniem innych wiernych do czytania Pisma świętego w liturgii, jeśli zostaną do tego czasowo wyznaczeni (MQ V; CLPB 31; AS 113);

4) ustawiczne rozważanie Pisma świętego, dokładanie wszelkich starań i korzystanie z odpowiednich środków, by coraz pełniej zdobywać szczere i żywe umiłowanie oraz poznanie Pisma świętego (MQ V; CLPB 32).

Do zadań lektora wykonywanych w zastępstwie należą:

1) niesienie Ewangeliarza w procesji wejścia – w przypadku braku diakona (*Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego* nr 194)¹²;

2) wykonanie psalmu międzylekcyjnego – w przypadku braku psalmisty (MQ V; OWMR 99; CLPB 31);

3) zapowiadanie intencji modlitwy powszechnej oraz prowadzenie śpiewu i kierowanie uczestnictwem wiernych w liturgii – w przypadku braku diakona lub kantora (MQ V, OWMR 99, 196-197; CLPB 31);

4) odczytanie antyfon na wejście i Komunię – w przypadku braku śpiewu oraz braku recytacji tych antyfon przez wiernych (OWMR 198) [Kiliszek 2020, 95-96].

Do właściwych zadań akolity należą:

1) wspieranie diakonów i posługiwanie kapłanom (MQ VI) [Kiliszek 2020, 96];

¹⁰ *Ceremoniał liturgicznej posługi biskupów odnowiony zgodnie z postanowieniem Świętego Soboru Watykańskiego II wydany z upoważnienia papieża Jana Pawła II dostosowany do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2013 [dalej: CLPB].

¹¹ Kongregacja ds. Biskupów, Dyrektorium *Apostolorum Successores* o pasterskiej posłudze biskupów (22.02.2004), w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, red. i oprac. W. Kacprzyk, M. Sitarz, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006, s. 517-711 [dalej: AS].

¹² *Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego z trzeciego wydania Mszału Rzymskiego oraz wskazania Episkopatu Polski*, Poznań 2006 [dalej: OWMR].

2) troska o służbę ołtarza, pomaganie diakonowi i kapłanowi w sprawowaniu liturgii, zwłaszcza Mszy (MQ VI; OWMR 98, 189; AS 113) [Kiliszek 2020, 96];

3) niesienie krzyża w procesji wejścia (OWMR 188) [Kiliszek 2020, 96];

4) jeśli zachodzi potrzeba może zajmować się przygotowaniem innych wiernych, którzy na mocy czasowego upoważnienia pomagają kapłanowi lub diakonowi w czynnościach liturgicznych, nosząc mszał, krzyż, świece itd. lub wykonując inne podobne funkcje (MQ VI; CLPB 28; AS 113);

5) żarliwe uczestnictwo w Eucharystii, karmienie się nią, zdobywanie doskonalszego jej poznania, nauka wszystkiego co należy do kultu Bożego, staranie się zrozumieć wewnętrzne i duchowe znaczenie Eucharystii; bycie dla wszystkich przykładem powagi i szacunku w świątyni oraz obejmowanie szczerą miłością mistycznego Ciała Chrystusa, zwłaszcza upośledzonych i chorych. (MQ VI; CLPB 29).

Do zadań akolity wykonywanych w zastępstwie należą:

1) przygotowanie ołtarza w czasie Mszy – jeżeli nie ma diakona (OWMR 190) [Kiliszek 2020, 96];

2) puryfikacja naczyń po Komunii – jeżeli nie ma diakona (OWMR 192) [Kiliszek 2020, 96];

3) jako do szafarza nadzwyczajnego, udzielanie Komunii świętej, ilekroć zwyczajni szafarze są nieobecni lub nie mogą spełniać swojego zadania z powodu choroby, podeszłego wieku lub innej funkcji duszpasterskiej, albo ilekroć liczba wiernych przystępujących do świętego Stołu jest tak wielka, że odprawianie Mszy by się przeciągało lub gdy Komunia udzielana jest pod obiema postaciami (kan. 910 § 2; MQ VI; OWMR 98, 191; CLPB 28; AS 113) [Kiliszek 2020, 96];

4) w tych samych nadzwyczajnych okolicznościach, jak wyżej, można mu zlecić wystawienie Najświętszego Sakramentu Eucharystii do publicznej adoracji wiernych, a następnie jego schowanie, jednak bez udzielenia ludowi błogosławieństwa (kan. 943; MQ VI; AS 113).

Do właściwych zadań katechety należą:

1) głoszenie i przekazywanie wiary we współpracy i pod kierownictwem wyświęconych szafarzy (LKAt 4);

2) specyficzne zadanie katechezy lub szersze uczestnictwo w różnych formach apostolatu (LKAt 6);

3) znajdowanie skutecznych i spójnych form pierwszego przepowiadania (LKAt 10);

- 4) aktywny udział w obrzędach wtajemniczenia dorosłych (LKat 10);
- 5) prowadzenie katechez przedchrzcielnych (LKat 10);
- 6) sprawowanie egzorcyzmów mniejszych (LKat 10);
- 7) towarzyszenie neofitom jako świadkowie wiary, nauczyciele, mistagogowie i pedagodzy, którzy mogą w miarę możliwości wspierać życie wiernych, aby było zgodne z przyjętym chrztem (LKat 10);
- 8) pomoc chorym (LKat 11);
- 9) przewodniczenie uroczystościom pogrzebowym (LKat 11);
- 10) formowanie i kierownictwo innych katechetów (LKat 11);
- 11) koordynacja inicjatyw duszpasterskich (LKat 11);
- 12) promocja wizji człowieka według społecznej nauki Kościoła (LKat 11);
- 13) pomoc ubogim (LKat 11);
- 14) pielęgnowanie relacji między wspólnotą a wyświęconymi szafarzami (LKat 11).

Do zadań katechety wykonywanych w zastępstwie należy: przewodnictwo w modlitwie wspólnotowej, zwłaszcza niedzielnej liturgii pod nieobecność kapłana lub diakona (LKat 11).

3. RÓŻNICA POMIĘDZY POSŁUGĄ A FUNKCJĄ LUB OBOWIĄZKIEM UJĘTA W LIŚCIE KONGREGACJI KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW DO PRZEWODNICZĄCYCH KONFERENCJI BISKUPÓW W ZWIĄZKU Z WYDANIEM OBRZĘDÓW USTANOWIENIA POSŁUGI KATECHETY

Problem niejednoznaczności kodeksowych pojęć posługi, funkcji, obowiązku, zadania czy urzędu jest bardzo skomplikowany [Górzyński 2009, 82]¹³. Tylko cztery razy łaciński termin *ministerium* użyty jest jako termin techniczny dla posług rozpatrywanych w niniejszym artykule. Pozostałe 66 razy dotyczy aktów służenia lub w ogólnym sensie funkcji, spraw, pracy, która ma być wykonana, czyli zobowiązań [Erdö 1989, 426-27]. Podobnie ma się rzecz z terminem *munus* rozumianym tak bardzo wieloznacznie, że można go odnieść zarówno do specjalnego znaczenia teologicznego potrójnego posłannictwa Chrystusa i Kościoła (kan. 204), urzędu piotrowego

¹³ Wielość znaczeń i szczegółowy rozwój tej terminologii podają Autorzy, tacy jak: Erdö 1989; Violi 2019.

(kan. 331), urzędu Biskupa Rzymu (kan. 332-334), jak i do zadań proboszcza (kan. 1747) i wielu innych [tamże, 428-29]. Wśród tych znaczeń pojawia się też funkcja w rozumieniu kan. 230 § 2. Słowo *officium* pojawia się aż 190 razy w znaczeniu urzędu kościelnego i 80 razy jako zadanie lub obowiązek wykonania czegoś [tamże, 429-32]. W tym drugim znaczeniu podejmowane są zadania nadzwyczajne wypełniane w zastępstwie tych, którzy mają święcenia lub zostali ustanowieni (kan. 230 § 3). Warto wskazać, że świeckich do posługi wprowadza się liturgicznym obrzędem ustanowienia (*institutio / per ritum liturgicum praescriptum stabiliter assumere*), funkcję powierza (*deputare*), a zadanie się wypełnia (*supplere*) (kan. 230) [Górzyński 2009, 84-85].

Interesujące rozróżnienie terminów technicznych z kan. 230 (*ministerium* „posługa”, *munus* „funkcja”, *officium* „zadanie”) znajdujemy w liście Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów do przewodniczących Konferencji Biskupów w związku z wydaniem obrzędów ustanowienia posługi katechety. Kongregacja zaznacza, że „nie wszystkie osoby, które są nazywane «katechetami», bo pełnią posługę katechetyczną lub są współpracownikami w duszpasterstwie, muszą być ustanawiane” (LKat 7, 9). Wskazuje także, iż nie powinni być ustanawiani:

1) ci, którzy rozpoczęli drogę do święceń (ponieważ posługa katechety jest posługą świecką i zasadniczo różni się od posługi święceń otrzymaną w sakramencie święceń);

2) zakonnicy i zakonnice (niezależnie od przynależności do Instytutów, których charyzmatem jest katecheza), chyba że są liderami wspólnoty parafialnej lub koordynatorami działalności katechetycznej. Należy pamiętać, że pod nieobecność ustanowionych szafarzy mogą – jak wszyscy ochrzczeni – pełnić posługę *de facto* właśnie na mocy chrztu, który jest również podstawą ich profesji zakonnej;

3) ci, którzy pełnią posługę skierowaną wyłącznie do członków ruchu kościelnego: taką funkcję, równie cenną, powierzają w rzeczywistości osoby odpowiedzialne za każdy ruch kościelny, a nie, jak w przypadku posługi katechetów, biskup diecezjalny po rozeznaniu potrzeb duszpasterskich;

4) ci, którzy uczą religii katolickiej w szkołach, chyba że wykonują również inne zadania kościelne w służbie parafii lub diecezji (LKat 8).

Co więcej, wspomniany list wskazuje wyraźnie, że części osób należy na początku każdego roku katechetycznego udzielić publicznego mandatu kościelnego, powierzającego im niezbędną funkcję (a nie posługę) katechety

(LKat 9). Pomimo tego – jak się wydaje – łatwego szafowania mandatem kościelnym, list ten staje się okazją do uwypuklenia różnicy pomiędzy funkcją a posługą. Na pierwszy rzut oka – czytając wyżej wymienione zadania akolitów, lektorów i katechetów – łatwo dojść do wniosku, że większość z tych zadań, które lektorzy i akolici wykonują w czyimś zastępstwie, mogą być powierzone innym wiernym – czy to czasowo (*ad tempus*), czy to w sposób nadzwyczajny (*ad casum*). Faktycznie można zauważyć, że część własnych zadań lektora i akolity w liturgii, w zastępstwie, wypełniają zazwyczaj ministranci czy odpowiednio przygotowani świeccy lub sam kapłan celebrujący, a zadania katechety można powierzyć innej odpowiednio przygotowanej osobie. Czym w takim razie różni się akolita lub lektor od ministranta lub jakiegokolwiek świeckiego, który wypełnia jego zadanie? Czym różni się ustanowiony katecheta od lidera grupy lub ruchu formacyjnego?

Różnicę pomiędzy funkcją a posługą uwypuklił wspomniany list Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Podaje on: „Obrzęd ustanowienia Lektorów mówi bowiem, że ich zadaniem jest wychowywanie dzieci i dorosłych do wiary oraz prowadzenie ich do godnego przyjęcia Sakramentów (OULiA 4). Biorąc pod uwagę fakt, że zgodnie z bardzo dawną tradycją każda posługa jest związana bezpośrednio ze szczególnym oficjum w celebracji liturgicznej, rzeczą oczywistą jest, że proklamowanie Słowa w zgromadzeniu dobrze wyraża posługę osoby, która towarzyszy w drodze inicjacji – ci, do których skierowane jest nauczanie katechetyczne, widzieliby w Lektorze, który staje się głosem Słowa, liturgiczny wyraz jego posługi dla nich” (LKat 9).

Dalej przytoczony list podaje, że: „Ten szeroki zakres i różnorodność funkcji nie powinny zaskakiwać – wykonywanie tej posługi świeckiej wyraża w pełni następstwa bycia ochrzczonymi i – w szczególnej sytuacji braku stałej obecności kapłanów – jest uczestnictwem w ich działalności duszpasterskiej. Stwierdza to Kodeks Prawa Kanonicznego (kan. 517 § 2), przewidując możliwość powierzenia osobie nie mającej święceń kapłańskich udziału w pieczy pasterskiej o parafię, zawsze pod kierownictwem kapłana. Należy zatem formować wspólnotę, aby nie widziała w Katechezie osoby zastępującej kapłana lub diakona, lecz wiernego świeckiego, który żyje swoim chrztem w owocnej współpracy i współodpowiedzialności z kapłanami, aby ich opieka duszpasterska objęła wszystkich¹⁴” (LKat 12).

¹⁴ Por. Jan Paweł II, Posynodalna adhortacja apostolska *Christifideles laici* (30.12.1988), w: Jan Paweł II, *Christifideles laici*, Wydawnictwo TUM, Wrocław 1999,

Z przytoczonych tekstów Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów wynika, że zasadnicza różnica pomiędzy posługą a funkcją nie polega na tym, że ustanowieni posługujący wykonują swoje zadania w sposób stabilny dzięki otrzymanej posłudze (LKat 3) [Caparros 2002, 197], a pozostali wierni wykonują je w sposób doraźny (mimo tego, że na to wskazuje treść kan. 230). Istotną różnicą jest to, że dla pierwszych jest to realizacja powołania życiowego (związanego z pewnym stałym posługiowaniem w Kościele), a dla drugich jest to czasowe lub nadzwyczajne zapobieganie brakom szafarzy świętych misterii lub ustanowionych posługujących (którzy to przyczyniają się, każdy na swój sposób, zgodnie ze swoim charyzmatem, do realizacji zbawczego posłannictwa Chrystusa w Kościele i świecie). Stąd widać, że stabilność posługi nie wynika przede wszystkim z kodeksowego zapisu, a z całościowej wizji realizacji osobowego powołania, które nie może być realizowane „tymczasowo”, „w zastępstwie”, czy „*ad casum*”.

Omawiając zasadnicze różnice pomiędzy posługami a funkcjami i zadaniami należy nadmienić, że zadania nadzwyczajne (np. zlecane nadzwyczajnym szafarzom Komunii świętej, którzy nie zostali ustanowieni na stałe, czyli nie będącym akolitami) mogą być realizowane tylko w przypadku konieczności, która powinna występować przez czas spełniania zadania. Osoby takie nie otrzymują specjalnego mandatu kościelnego „do posługiwania w swoim Kościele” (OULiA 5) i zdania stałego wzrastania w wierze i miłości ku zbudowaniu Kościoła przez wypełnianie pewnych braków w Kościele (OULiA 6) [Caparros 2002, 199]. Jak zauważa Górczyński: „Wydaje się, że argumentacja również powinna dotyczyć obu wymiarów: teologicznego i praktycznego. Należy bowiem podkreślać, że wspólnota celebrująca liturgię winna to czynić w oparciu o pełnię darów i charyzmatów, jakie Kościół w tym wymiarze posiada. Są przecież wśród wiernych osoby powołane do tych szczególnych posług i nie wolno tego daru nie dostrzegać i nie pozwalać nim służyć. [...] Ponadto [posługa – dopisek M.K.] staje się istotnym wsparciem w działaniach pozaliturgicznych, szczególnie, gdy chodzi

nr 15; Benedykt XVI, Przemówienie otwierające kongres duszpasterski diecezji rzymskiej na temat: „Przynależność kościelna i współodpowiedzialność duszpasterska” (26.05.2009), https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/es/speeches/2009/may/documents/hf_ben-xvi_spe_20090526_convegno-diocesi-rm.html [dostęp: 27.06.2022]; Franciszek, Przemówienie do Włoskiej Akcji Katolickiej (03.05.2014), https://www.vatican.va/content/francesco/es/speeches/2014/may/documents/papa-francesco_20140503_azione-cattolica-italiana.html [dostęp: 27.06.2022].

o odpowiedzialność za przygotowanie innych wiernych do podejmowania szczególnych funkcji w liturgii” [Górzyński 2009, 86].

To samo podkreśla Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów uwypuklając starożytną tradycję, zgodnie z którą, każda posługa jest bezpośrednio związana z określonym obowiązkiem w celebracji liturgicznej i wyraża życiową posługę tych, którzy ją realizują (LKat 9), jednak, co ważne, ich posługiwanie nie zatrzymuje się na liturgii, a w niej bierze swój początek i dopełnienie. Widać więc, że sama liturgiczna realizacja posługi jest w pewnym sensie pochodną względem najważniejszych, życiowych zadań wynikających z ustanowienia w Kościele:

– lektorem – przygotowywanie wiernych do godnego przyjmowania sakramentów, ustawiczne rozważanie Pisma świętego, dokładanie wszelkich starań i korzystanie z odpowiednich środków, by coraz pełniej zdobywać szczerze i żywe umiłowanie oraz poznanie Pisma świętego (MQ V; CLPB 32; AS 113);

– akolitą – żarliwe uczestnictwo w Eucharystii, karmienie się nią, zdobywanie doskonalszego jej poznania, nauka wszystkiego co należy do kultu Bożego, staranie się o zrozumienie wewnętrznego i duchowego znaczenia Eucharystii; bycie dla wszystkich przykładem powagi i szacunku w świątyni oraz obejmowanie szczerą miłością mistycznego Ciała Chrystusa, zwłaszcza upośledzonych i chorych (MQ VI; CLPB 29);

– katechetą – głoszenie i przekazywanie wiary we współpracy i pod kierownictwem wyświęconych szafarzy (LKat 4); uczestnictwo w różnych formach apostołatu (LKat 6); znajdowanie skutecznych i spójnych form pierwszego przepowiadania (LKat 10); prowadzenie katechez przedchrzcielnych (LKat 10); towarzyszenie neofitom jako świadkowie wiary, nauczyciele, mistagogowie i pedagodzy, którzy mogą w miarę możliwości promować życie wiernych, aby było zgodne z przyjętym chrztem (LKat 10); pomoc chorym (LKat 11); koordynacja inicjatyw duszpasterskich (LKat 11); promocja człowieka według społecznej nauki Kościoła (LKat 11); pomoc ubogim (LKat 11); pielęgnowanie relacji między wspólnotą a wyświęconymi szafarzami (LKat 11).

4. PRZYCZYNY BRAKU USTANAWIANIA DO POSŁUG NA RZECZ POWIERZANIA FUNKCJI I WYPEŁNIANIA OBOWIĄZKÓW

Wolański podaje szereg przyczyn, dla których częstokroć nie udziela się posług, a jedynie powierza się funkcje lub obowiązki. Na pierwszym miejscu wskazuje niewiedzę na temat natury samej posługi [Wolański 2022a; Tenże 2022b, 92-93]. Na drugim miejscu wskazuje pragmatyczne podejście do sprawy duszpasterzy „Zamiast akolity szybciej, taniej i bezpieczniej jest uformować NSKŚnA (Nadzwyczajnego szafarza Komunii świętej nie będącego akolitą [dopisek M.K.]). Mimo, że funkcja ta jest z natury tymczasowa, uzupełniająca (por. RS 151) i zastępcza (kan. 230 § 3), a *w dobrze rozwiniętym Kościele lokalnym, w którym jest odpowiednia liczba prezbiterów, diakonów i akolitów, funkcja nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej [niebędących akolitami] w ogóle nie powinna występować*” [Wolański 2014; por. Tenże 2022a; Tenże 2022b, 93].

Ponadto podaje on, iż „wydaje się, że powyższemu odwróceniu porządków sprzyjał głównie fakt, iż NSKŚnA jest bardziej zależnym od proboszcza współpracownikiem, którego łatwiej postawić w roli bezkrytycznego wykonawcy zleconych zadań. Dobór kandydatów może być również mniej uważny, bo zawsze można nie przedłużyć takiemu szafarzowi misji kanonicznej właściwie bez podawania przyczyny. Ponieważ posługi zleca się na stałe, osoba taka nie musi prosić corocznie o przedłużenie misji, a posiada ją stale w sposób domniemany. Dopiero zawieszenie tego, kto przyjął posługę, w prawie do realizowania jego urzędu, następuje z jakiegoś powodu” [Wolański 2022a; Wolański 2022b, 93-94].

Kolejnym powodem, dla którego funkcja nadzwyczajnego szafarza Komunii świętej nie będącego akolitą „wyparła” posługę akolitu, to krótszy, bardziej pobieżny i mniej angażujący okres formacji tych pierwszych [Wolański 2022a]. *Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski w sprawie udzielania posługi lektora i akolity świeckim mężczyznom z 2007 r.* wskazuje wyraźnie, że „Osoby, które pragną przyjąć posługę lektora lub akolity muszą przejść odpowiednią formację. Nie może ona mieć jedynie charakteru kursu przygotowującego do spełniania czynności liturgicznych, lecz być wprowadzeniem kandydatów w misję, którą mają spełniać w Kościele”¹⁵.

¹⁵ Konferencja Episkopatu Polski, *Instrukcja Episkopatu Polski w sprawie udzielania posługi lektora i akolity świeckim mężczyznom* (02.10.2007), [dalej: Instr. KEP],

Warto zauważyć, że wspomniana *Instrukcja* w punktach 4-7 przytacza za szeregiem dokumentów Kościoła kilkanaście różnych zadań lektorów i akolitów, które ukazują olbrzymi potencjał misyjny tych posług. Jeszcze większą liczbę tych zadań podaje *Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej*¹⁶. Możliwości te nie mogą zostać w pełni zrealizowane przez wiernych spełniających doraźnie funkcje i zadania, ze względu na różnice (luki) w formacji i brak przygotowania do pełnienia zadań posługujących.

PODSUMOWANIE

Mówiąc zatem o posługach należy zauważyć, że są to stałe urzędy w Kościele o ugruntowanej i wielowiekowej tradycji (MQ, wstęp; AM 1). Odpowiadają one na osobiste powołanie konkretnej osoby (Instr. KEP 8; Dyr. KEP 51), która posiada prawem określone przymioty, osiągnęła odpowiedni wiek (kan. 230 § 1; MQ VIII; AM 9)¹⁷ i złożyła własnoręcznie podpisaną prośbę o ustanowienie do posługi (MQ VIII, Instr. KEP 13). Ponadto zadania posługujących są wykonywane na zlecenie biskupa (lub wyższego przełożonego zakonnego albo na zlecenie upoważnionego przez biskupa kapłana), które zawsze przyjmuje formę liturgicznego obrzędu ustanowienia (MQ IX; LKat 16) i są realizowane w ścisłym związku z nim oraz jego współpracownikami: prezbiterami i diakonami (LKat 4, 11). Posługi te mają charakter stały, dożywotni i niepowtarzalny względem przyjmującego posługę (kan. 230 § 1; LKat 3). Posługi te wiążą się z podjęciem we wspólnocie Kościoła określonych zadań w liturgii lub poza nią (Instr. KEP 4-7; Dyr. KEP 51) oraz są zawsze pożądane i nigdy nie są zbędne, ponieważ wiążą się z własnymi zadaniami w liturgii, w których posługujący mają pierwszeństwo przed innymi usługującymi (OWMR 98-99, 187-197; CLPB 27-32). Posługi powierzane są powszechnie w Kościele łacińskim (tj. udzielne są przez biskupa w określonej diecezji, ale mogą być realizowane w li-

<https://vademecumliturgiczne.pl/2017/04/12/instrukcja-episkopatu-polski-w-sprawie-udzielania-poslugi-lektora-i-akolity-swieckim-mezczyznom/> [dostęp: 27.06.2022], nr 12.

¹⁶ Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej*, Warszawa 2008 [dalej: Dyr. KEP], zwłaszcza nr. 31-44.

¹⁷ Konferencja Episkopatu Polski, *Dekret ogólny Konferencji Episkopatu Polski w sprawie wieku i przymiotów kandydatów do posługi stałego lektoratu i akoliatu, nie będących kandydatami do święceń*, https://liturgia.wiara.pl/files/21/12/03/556078_qvh_w_ektorzyDOrecogntio_20211202.pdf [dostęp: 27.06.2022].

turgii podczas wszystkich łacińskich celebracji, oczywiście po weryfikacji tożsamości posługującego) [Wolański 2022a].

Powyższe cechy posług wyraźnie odróżniają je od funkcji i zadań, które nie mają ugruntowanej tradycji w Kościele. Funkcje i zadania nie są związane z konkretnym powołaniem, ani nie służą zaangażowaniu świeckich. Nie stanowią one wypełniania osobistego powołania, lecz tymczasowo zaradzają potrzebom wspólnoty (RS 151). Osobom, które mają wykonywać funkcje i zadania nie stawia się konkretnych wymogów prawnych (ze względu na różne potrzeby, które mogą wystąpić nagle oraz brak stałości funkcji lub zadania). Funkcje i zadania nie muszą być powierzane obrzędem liturgicznym (kan. 230 § 3; RS 155; *Immensae caritatis* nr VI¹⁸). Charakter funkcji lub zadań jest jednorazowy (*ad casum* lub *ad actum*) lub tymczasowy (*ad tempus*) i nie dozwala udzielenia stałego (RS 151, 155). Zadania i funkcje nie wiążą się z żadnymi własnymi obowiązkami w liturgii ani poza nią¹⁹, a można je wykonywać tylko w ściśle określonych prawem przypadkach. Funkcje i zadania mają charakter uzupełniający i zastępczy oraz nie powinny występować w dobrze rozwiniętych Kościołach lokalnych (kan. 230 § 3) [Wolański 2014]. Zadania te są wykonywane lokalnie, ponieważ sprawowane są na podstawie misji udzielonej przez biskupa diecezjalnego w obrębie jego jurysdykcji lub innego duszpasterza²⁰ [Wolański 2022a].

Należy zauważyć, że realizacja posług przez świeckich jest wypełnianiem postulatów II Soboru Watykańskiego zachęcającego do współpracy na rzecz dobra Kościoła wiernych świeckich, każdego na swój sposób, zgodnie z udzielanymi im darami (LG 30). Papież Franciszek w liście apostołskim *Spiritus Domini* podaje: „Duch Pana Jezusa, odwieczne źródło życia i misji Kościoła, udziela członkom ludu Bożego darów, które pozwalają każdemu z nich, w odmienny sposób, przyczynić się do budowania Kościoła

¹⁸ Święta Kongregacja Kultu Bożego, *Instrukcja Immensae caritatis* (20.01.1973), https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/kongregacje/kkultu/immensae_20011973.html [dostęp: 27.06.2022].

¹⁹ Konferencja Episkopatu Polski, *Instrukcja w sprawie formacji i sposobu wykonywania posługi Nadzwyczajnych Szafarzy Komunii Świętej* (21-22.06.1991), <https://duszpasterski.pl/instrukcja-w-sprawie-formacji-i-sposobu-wykonywania-poslugi-nadzwyczajnych-szafarzy-komunii-swietej/> [dostęp: 27.06.2022].

²⁰ Konferencja Episkopatu Polski, *Wskazania Konferencji Episkopatu Polski odnośnie do nadzwyczajnego szafarza Komunii świętej* (09.03.2006), <https://nszafarze.pl/index.php/o-nas/dokumenty/6-dokumenty> [dostęp: 27.06.2022], nr 6.

i głoszenia Ewangelii. Te charyzmaty, zwane posługami, o ile są publicznie uznawane i ustanawiane przez Kościół, są w stałej formie oddawane do dyspozycji wspólnoty i jej misji”.

PIŚMIENNICTWO

- Caparros, Ernest. 2002. „Comentario al can. 230.” W *Comentario exegético al código de Derecho Canónico*, t. 2, red. Ángel Marzoa Rodríguez, Jorge Miras, i Rafael Rodríguez-Ocaña, 196-200. Pamplona: Eunsa Ediciones Universidad de Navarra.
- Erdö, Peter. 1989. „Ministerium, munus et officium in Codice iuris canonici” *Periodica. De re morali canonica liturgica* LXXVIII, nr 4:411-36.
- Ghirlanda, Gianfranco. 1990. *Il diritto nella Chiesa misterio di comunione. Compendio di diritto ecclesiale*. Roma: Editrice Pontificia Università Gregoriana.
- Górzyński, Józef. 2009. „Od funkcji do posługi (od munus do ministerium). Kim mają być w parafii ustanowieni lektor i akolita?” *Anamnesis. Biuletyn Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski* 15, nr 2:82-86.
- Hemperek, Piotr. 1973. „Reforma święceń niższych i subdiakonatu.” *Prawo Kanoniczne* 16, nr 3-4:209-28.
- Kiliszek, Maciej. 2020. „Cui licet quod est plus licet utique quod est minus w wybranych aspektach vetus i novus ordo Missae.” W *Regulae iuris Bonifacego VIII we współczesnych systemach prawnych*, t. 2, red. Radosław Gosiewski, i Rafał Borowy, 83-109. Warszawa: Wydawnictwo Spes.
- Krakowiak, Czesław. 2019. *Święcenia niższe, posługi i funkcje wiernych świeckich w liturgii*. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.
- Słowikowska, Anna. 2014. *Uczestnictwo wiernych świeckich w liturgii Kościoła łacińskiego. Studium kanoniczne*. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.
- Słowikowska, Anna. 2019. „Akolita.” W *Leksykon Prawa Kanonicznego*, red. Mirosław Sitarz, 73-83. Lublin: Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Słowikowska, Anna. 2019. „Lektor.” W *Leksykon Prawa Kanonicznego*, red. Mirosław Sitarz, 1575-587. Lublin: Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Tomasik, Piotr. 2022. „Stała posługa katechety to bardzo dobry znak.” <https://deon.pl/kosciol/ks-tomasik-stala-posluga-katechety-to-bardzo-dobry-znak,1335167> [dostęp: 27.06.2022].
- Violi, Stefano. 2019. „Officium e munus tra ordinamento canonic e comunione ecclesiale.” *Stato, Chiese e pluralismo confessionale* 31:118-48. <https://doi.org/10.13130/1971-8543/12353>
- Wojtecki, Dariusz. 2022. „Katecheta czy katechista?” <https://e-civitas.pl/pl/kosciol/katecheta-czy-katechista> [dostęp: 27.06.2022].
- Wolański, Łukasz. 2014. „Zwyczajna nadzwyczajność – o wypełnianiu funkcji nadzwyczajnego szafarza Komunii Świętej podczas liturgii.” <https://vademezumliturgicz>

- ne.pl/2016/05/27/zwyczajna-nadzwyczajnosc-o-wypelnianiu-funkcji-nadzwyczajneg-o-szafarza-komunii-swietej-podczas-liturgii/ [dostęp: 27.06.2022].
- Wolański, Łukasz. 2022a. „O właściwym rozumieniu posług, czyli dlaczego akolita to nie tylko nadzwyczajny szafarz Komunii świętej.” <https://vademecumliturgiczne.pl/2022/04/24/o-wlasciwym-rozumieniu-poslug-czyli-dlaczego-akolita-to-nie-tylko-nadzwyczajny-szafarz-komunii-swietej/> [dostęp: 27.06.2022].
- Wolański, Łukasz. 2022b. „Znaczenie *admissio* i posług w formacji diakonów stałych.” W *Diakonat stały w Kościele w Polsce*. T. 4: *Tradycja – posługa – świadectwo*, red. Waldemar Rozynkowski, 87-101. Pelplin: Wydawnictwo Bernardinum.
- Zając, Paweł. 2014. „Wierny świecki jako nadzwyczajny szafarz komunii świętej (kan. 230 § 3 Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku).” *Kościół i Prawo* 3 (16):123-39.

Posługi stałe jako jeden z trzech rodzajów służebnego zaangażowania wiernych świeckich

Streszczenie

Artykuł przedstawia źródła prawa, będące podstawą do ustanowienia posług: lektora, akolity, katechety (katechisty) od reformy papieża Pawła VI do papieża Franciszka. W kolejnej części autor podaje zadania własne posługujących oraz zadania, które wykonują oni w czymś zastępstwie. W dalszej części artykułu podejmuje rozważanie na temat istotnych różnic pomiędzy posługą a funkcją czy zadaniem ujętych w liście Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów do Przewodniczących Konferencji Biskupów w związku z wydaniem obrzędów ustanowienia posługi katechety. Po zestawieniu tych różnic opisane zostały powody, dla których w praktyce częściej powierza się funkcje i obowiązki, zamiast ustanawiać do posług. W podsumowaniu zostały zawarte najważniejsze różnice pomiędzy posługą a funkcją czy zadaniem.

Słowa kluczowe: posługi; akolita; lektor; katecheta; katechista; funkcje; zadania; obowiązki; nadzwyczajny szafarz Komunii świętej

Permanent Ministries as One of the Three Types of Servant Commitment of the Lay Faithful

Summary

The article presents the sources of law, which are the basis for the establishment of the following ministries: lector, acolyte, catechist from the reform of Pope Paul VI to Pope Francis. In the next part, the author lists the servants' own tasks and the tasks they perform on behalf of someone else. In the further part of the article, he considers the significant differences between the ministry and the function or task included in the letter of the Congregation for Divine Worship and the Discipline of the Sacraments to the Presidents of the Episcopal Conferences in connection with the issuance of the rite of establishing the ministry of catechist. After comparing these differences, the reasons why functions and tasks are more often entrusted in practice, rather than ap-

pointed to the ministry are described. The summary contains the most important differences between a ministry and a function or task.

Keywords: ministries; acolyte; lector; catechist; functions; tasks; duties; extraordinary minister of Holy Communion

Information about Author: MACIEJ KILISZEK, MA – Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw; correspondence address: ul. Dewajtis 5, 01-815 Warszawa, Poland; e-mail: mac13kil@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-3208-3870>